

28 nov 2025 -08:59

De bescherming van klokkenluiders gaat er sterk op vooruit, maar de regels zijn nog te complex

Het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) publiceert vandaag zijn eerste tweejaarlijkse rapport over de bescherming van klokkenluiders in de privésector en in de federale publieke sector. Het FIRM verwelkomt de geboekte vooruitgang en roept op tot meer duidelijkheid, harmonisering en sensibilisering zodat een melding doen echt een recht wordt dat iedereen begrijpt en waar iedereen een beroep op kan doen.

Het rapport van het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) maakt een balans op van de eerste twee jaar (2023-2024) van de federale wetgeving ter bescherming van klokkenluiders. Die rapportage is een opdracht die expliciet in de wet staat. Een klokkenluider is een persoon die in het kader van het werk melding doet van misstanden, fraude, een inbreuk op de wetgeving of een belangenconflict, en die na deze melding bescherming krijgt.

Sinds 2023 informeert het FIRM klokkenluiders over hun rechten en biedt het hen ondersteuning, met name op juridisch, psychologisch en professioneel vlak. De rol van klokkenluiders is essentieel voor de maatschappij. Ze helpen misstanden of fraude in de toekomst te voorkomen en versterken zo de transparantie en verantwoordelijkheid van overheidsdiensten en ondernemingen.

Een geavanceerd, maar nog jong juridisch kader

Het huidige juridisch kader dat klokkenluiders van de privésector en federale publieke sector beschermt, is recent. Maar het is een van de meest geavanceerde in Europa. De wetgeving is van kracht sinds 2023 en gaat verder dan de vereisten van de Europese klokkenluidersrichtlijn uit 2019. De Belgische wetgeving bevat bijvoorbeeld ondersteuningsmaatregelen, die worden voorzien door het FIRM. Op Europees niveau wordt deze ondersteuning erkend als een goede praktijk. Daarnaast wordt het concept integriteit breed gedefinieerd. Bovendien behoren ook fiscale en sociale fraude tot de domeinen waarover je melding kan doen. En de federale Ombudsman kreeg een specifieke rol: in de coördinatie en behandeling van meldingen, maar ook in het onderzoek en de bescherming tegen vergeldingsmaatregelen.

||
Klokkenluiders, werkgevers en de verschillende actoren
botsen op regels die complex en soms moeilijk te
begrijpen zijn ||

Martien Schotsmans
Directeur van het FIRM

Martien Schotsmans, directeur van het FIRM: “Het juridisch kader dat klokkenluiders beschermt is heel geavanceerd en ambitieus op federaal niveau, wat positief is. De ondersteuningsmaatregelen zorgen er bijvoorbeeld voor dat klokkenluiders zich echt gesteund voelen. Maar het kader is ook technisch en complex. Het is essentieel dat iedereen begrijpt wat haar of zijn rechten zijn en met volledige kennis van zaken kan beslissen om een situatie te melden of niet, zonder het risico te lopen benadeeld te worden door een gebrek aan duidelijke regels.”

Een complex en ongelijk systeem

De eerste gegevens die het FIRM verzamelde tonen een significante stijging van het aantal meldingen voor 2023-2024. Dat is het concrete effect van de benoeming van externe autoriteiten die de meldingen ontvangen en behandelen en van het werk dat ze doen.

Het FIRM stelt echter vast dat het systeem moeilijk te vatten blijft, zowel voor de klokkenluiders als voor de autoriteiten zelf. Er bestaan twee wetten naast elkaar – de ene voor de privésector en de andere voor de federale publieke sector. Dat brengt verschillen met zich mee in hoe klokkenluiders behandeld worden. De voorwaarden voor ontvankelijkheid van de melding, de procedures en de duur van het onderzoek variëren naargelang het kader. Daar komen nog de reglementeringen op andere niveaus bij (gewesten en gemeenschappen, lokale overheden...) en specifieke regimes in bepaalde sectoren.

“Klokkenluiders, werkgevers en de verschillende actoren botsen op regels die complex en soms moeilijk te begrijpen zijn. Deze complexiteit schaadt de leesbaarheid van het beschermingskader en kan sommige mensen ontmoedigen om misstanden, fraude of inbreuken op de wet te signaleren. Een betere harmonisering van de wetgeving en meer sensibilisering zijn nodig,” benadrukt Martien Schotsmans.

Duidelijkheid, harmonisering en sensibilisering

In het tweejaarlijkse evaluatierapport raadt het FIRM aan om de wetgevingen beter te harmoniseren om een eerlijke bescherming te garanderen voor alle klokkenluiders, los van de sector en het domein waarin ze werken. Het FIRM raadt ook aan om bepaalde procedures te vereenvoudigen en sterker in te zetten op informatieverspreiding over het bestaan van dit recht en de rol van de verschillende actoren.

“Een melding doen is een fundamenteel recht dat nog te weinig gekend is”

Martien Schotsmans
Directeur van het FIRM

Martien Schotsmans: “Een melding doen is een fundamenteel recht, dat nog te weinig gekend is en te

weinig gepromoot wordt door de overheid. Nochtans spelen klokkenluiders een essentiële rol in de verdediging van het algemeen belang. Ze worden vaak blootgesteld aan druk en vergeldingsmaatregelen. Ze verdienen dus een duidelijker en harmonieuzer kader, zodat ze in alle vertrouwen een melding kunnen doen en kunnen bijdragen aan een meer transparante en verantwoordelijke maatschappij.”

Het rapport bevat een vijftigtal aanbevelingen en werd aan het federaal Parlement en de federale regering bezorgd.

Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering
van de Rechten van de Mens
Leuvenseweg 48
1000 Brussel
België
<https://www.firm-ifdh.be>
info@firm-ifdh.be

Jolien Carnel
Communicatiemedewerker
+32 479 86 88 23
jcar@firm-ifdh.be

Pierre Charlot
Communicatie
+32 479 88 64 62
pierre.charlot@firm-ifdh.be